

A TANTÁRGY ADATLAPJA

1. A képzési program adatai

1.1 Felsőoktatási intézmény	Babeş–Bolyai Tudományegyetem Kolozsvár
1.2 Kar	Történelem és Filozófia
1.3 Intézet	Magyar Történeti Intézet
1.4 Szakterület	Történelem
1.5 Képzési szint	Mesteri (MA)
1.6 Szak / Képesítés	Jelenkor Története és Nemzetközi Kapcsolatok

2. A tantárgy adatai

2.1 A tantárgy neve	Közép-Ázsia a nemzetközi kapcsolatokban a 20-21. században HMM4235						
2.2 Az előadásért felelős tanár neve	Dr. Szálkai Kinga egyetemi adjunktus, társult oktató						
2.3 A szemináriumért felelős tanár neve	Dr. Szálkai Kinga egyetemi adjunktus, társult oktató						
2.4 Tanulmányi év	I	2.5 Félév	2	2.6. Értékelés módja	Vizsga	2.7 Tantárgy típusa	Szak

3. Teljes becsült idő (az oktatási tevékenység féléves óraszama)

3.1 Heti óraszám	2	melyből: 3.2 előadás	1	3.3 szeminárium/labor	1
3.4 Tantervben szereplő össz-óraszám	196	melyből: 3.5 előadás	28	3.6 szeminárium/labor	28
A tanulmányi idő elosztása:					óra
A tankönyv, a jegyzet, a szakirodalom vagy saját jegyzetek tanulmányozása					30
Könyvtárban, elektronikus adatbázisokban vagy terepen való további tájékozódás					30
Szemináriumok / laborok, házi feladatok, portofóliók, referátumok, esszék kidolgozása					24
Egyéni készségfejlesztés (tutorálás)					14
Vizsgák					4
Más tevékenységek:					
3.7 Egyéni munka össz-óraszama					84
3.8 A félév össz-óraszama					56 fiz./196 konv.
3.9 Kreditszám					5

4. Előfeltételek (ha vannak)

4.1 Tantervi	•
4.2 Kompetenciabeli	•

5. Feltételek (ha vannak)

5.1 Az előadás lebonyolításának feltételei	<ul style="list-style-type: none"> A kurzus során szükség van – egyes dokumentumok, statisztikák, modellek, térképek digitalizált változatainak láthatóvá tételéhez – számítógépre és projektorra (digitális).
5.2 A szeminárium / labor lebonyolításának feltételei	<ul style="list-style-type: none"> A szemináriumok során szükség van – egyes dokumentumok, statisztikák, modellek, térképek digitalizált változatainak láthatóvá tételéhez – számítógépre és projektorra (digitális).

6. Elsajátítandó jellemző kompetenciák

Szakmai kompetenciák	<ul style="list-style-type: none"> • A doméniumnak megfelelő specifikus fogalmak elsajátítása és használata • A társadalomtudományok kutatási eszközeinek az alkalmazása • Saját kutatási projekt megtervezésének és végrehajtásának képessége • Adatgyűjtési képesség • Elemzési képesség
Transzverzális kompetenciák	<ul style="list-style-type: none"> • Kritikai gondolkodás kialakítása • Beszédkészség kifejlesztése • Közösségben végzett munka összehangolása • Elemző- és szintetizáló készség • Számítógéphasználat

7. A tantárgy célkitűzései (az elsajátítandó jellemző kompetenciák alapján)

7.1 A tantárgy általános célkitűzése	<ul style="list-style-type: none"> • A kurzus célja, hogy általános képet adjon egy olyan térségről, melyről általában kevés szó esik, azonban nagy fontossággal bírhat a közeljövőben is a világpolitika eseményeinek alakulása szempontjából: Közép-Ázsiáról. A kurzus áttekinti a térség történetének legfontosabb fordulópontjait, az aktuálisan felmerülő politikai, gazdasági, társadalmi és biztonsági kérdéseket, illetve a régió államainak működését, helyét és szerepét a nemzetközi rendszerben. • Mindezek megismerése során kiemelkedő fontosságú, hogy a hallgató önállóan is képes legyen a felmerülő kérdések kapcsán tudományos anyagot gyűjteni, azok értékelésében megfelelő forráskritikát alkalmazni, illetve saját álláspontját tudományos módon megfogalmazni a vizsgált kérdésekben, mind írásos, mind szóbeli formában. • Fontos célkitűzés továbbá az elméleti összefüggések alkalmazása a Közép-Ázsiával kapcsolatos esettanulmányok értelmezéséhez. • A röpdolgozatok a feldolgozott szövegek megértésének szintjét, a megszerzett tudás alkalmazásának képességét; a kiselőadások a hallgató kutatómunkáját (forráshasználat, forráskritika, adatgyűjtési képesség, önálló projekt megtervezése és végrehajtása) értékeli, a végleges jegybe az órai munka és a hírek követését mérő házi feladatok elkészítése is beleszámít.
7.2 A tantárgy sajátos célkitűzései	<ul style="list-style-type: none"> • A kurzus szerkezete három blokkból épül fel. Az első blokkban Közép-Ázsia történetének legfontosabb mérföldköveiről esik szó kronologikus formában, melynek során a hallgatók olyan ismereteket szerezhettek, melyek nélkülözhetetlenek a térség megértéséhez. • A második blokkban a régió legfontosabb aktuális kérdései kerülnek előtérbe, tematikusan csoportosítva. Ezek a kérdések nemcsak a térség

	<p>közvetlen problémáit érintik, hanem a nemzetközi rendszer szélesebben értelmezett dinamikáját is befolyásolhatják.</p> <ul style="list-style-type: none"> • A harmadik blokk Közép-Ázsia nemzetközi kapcsolataival foglalkozik, a hallgatók megismerhetik a térség legfontosabb globális és regionális partnereit, és átfogó képet kapnak az Egyesült Államok, Oroszország, Kína, Törökország és Magyarország érdekeiről a régióban. • A kurzus nagy hangsúlyt fektet Közép-Ázsia jellegzetes kétarcúságára és a lakosság körében kialakult kettős tudat gyökereire és következményeire, ami a térség hagyományai és az orosz hódítás kölcsönhatása révén alakult ki, és napjainkban is meghatározó szerepet játszik.
--	--

8. A tantárgy tartalma

8.1 Előadás	Didaktikai módszerek	Megjegyzések
1. Bevezető: fogalmak tisztázása, tematika, források, módszerek.	Előadás, szemléltetés, megbeszélés.	
2. Közép-Ázsia története I. A mongol birodalom hatásai Közép Ázsiára. Hagyományok, identitások, legitimitás narratívák.		
3. Közép-Ázsia története II. A nomadizmus. Sztyepei nomádok és letelepült közösségek.	Előadás, szemléltetés, megbeszélés	
4. Közép-Ázsia története III. A cári Oroszország időszaka. A térség orosz gyarmatosításának folyamata. Államkezdemények és sorsuk.	Előadás, szemléltetés, megbeszélés	
5. Közép-Ázsia története IV. A Szovjetunió időszaka. A közép-ázsiai köztársaságok kialakulása és működése. A kettős tudat.	Előadás, szemléltetés, megbeszélés	
6. Közép-Ázsia története V. A Szovjet időszak: az 1953-1991 közötti időszak. A Szovjetunió szétesése: a poszt-szovjet időszak kezdetei Közép-Ázsiában.		
7. Aktuális kérdések I. Nemzet és etnicitás. Formailag nemzeti, tartalmában szovjet? Állam- és nemzetépítés a függetlenedő köztársaságokban.	Előadás, szemléltetés, megbeszélés	
8. Aktuális kérdések II. Politika és gazdaság a függetlenséget követően. Válságok és megoldások.	Előadás, szemléltetés, megbeszélés	
9. Aktuális kérdések III. Az iszlám Közép-Ázsiában. A legszekulárisabb muszlimok és az iszlamista terrorizmus fenyegetése. Politikai és radikális iszlám.	Előadás, szemléltetés, megbeszélés	
10. Aktuális kérdések IV. Vízkérdések – a 21. század háborúi? A konfliktus és együttműködés perspektívái a régióban.	Előadás, szemléltetés, megbeszélés	
11. Nemzetközi kapcsolatok I. Az Amerikai Egyesült Államok és Oroszország	Előadás, szemléltetés, megbeszélés	
12. Nemzetközi kapcsolatok II. Kína és az Európai Unió.	Előadás, szemléltetés, megbeszélés	
13. Nemzetközi kapcsolatok III. Törökország és Magyarország.	Előadás, szemléltetés, megbeszélés	
14. A közép-ázsiai kultúra: Filmvetítés és elemzés.	Filmvetítés, megbeszélés	

8.2 Szemináriumok	Didaktikai módszerek	Megjegyzések
1. Bevezető: fogalmak tisztázása, tematika, források, módszerek.	Problematizálás, szemléltetés, vita.	<i>Közép-Ázsia kvíz önálló kitöltése, a válaszok megbeszélése, térképes szemléltetése.</i>
2. Közép-Ázsia története I. A mongol birodalom hatásai Közép Ázsiára. Hagyományok, identitások, legitimitás narratívák.	Problematizálás, szemléltetés, vita.	-Referátumtémák: 1. <i>A mongolok titkos története c. dokumentum bemutatása.</i> 2. <i>Dzsingisz kán és a mongol birodalom létrejötte.</i> 3. <i>Dzsingisz kán öröksége.</i>
3. Közép-Ázsia története II. A nomadizmus. Sztyeppei nomádok és letelepült közösségek.	Problematizálás, szemléltetés, vita.	-Referátumtémák: 1. <i>Kereskedelem és háború nomádok és letelepültek között.</i> 2. <i>A nomadizmus vége Közép-Ázsiában.</i>
4. Közép-Ázsia története III. A cári Oroszország időszaka. A térség orosz gyarmatosításának folyamata. Államkezdemények és sorsuk.	Problematizálás, szemléltetés, vita.	-Referátumtémák: 1. <i>A buharai emírség.</i> 2. <i>A hívai kánság.</i> 3. <i>A kokandi kánság.</i>
5. Közép-Ázsia története IV. A Szovjetunió időszaka. A közép-ázsiai köztársaságok kialakulása és működése. A kettős tudat.	Problematizálás, szemléltetés, vita.	-Referátumtémák: 1. <i>Mezőgazdaság és iparosítás.</i> 2. <i>A szovjet kultúra Közép-Ázsiában</i>
6. Közép-Ázsia története V. A Szovjet időszak: az 1953-1991 közötti időszak. A Szovjetunió szétesése: a poszt-szovjet időszak kezdetei Közép-Ázsiában.	Problematizálás, szemléltetés, vita.	-Referátumtémák: 1. <i>Közép-Ázsia a második világháború után.</i> 2. <i>Közép-Ázsia a desztalinizáció és a hruscsovi reformok idején.</i> 3. <i>Közép-Ázsia a Brezsnyev-korszakban.</i> 4. <i>A Szovjetunió összeomlása: hatásai Közép-Ázsiára.</i>
7. Aktuális kérdések I. Nemzet és etnicitás. Formailag nemzeti, tartalmában szovjet? Állam- és nemzetépítés a függetlenedő köztársaságokban.	Problematizálás, szemléltetés, vita.	-Referátumtémák: 1. <i>A határok kérdése Szovjet Közép-Ázsiában.</i> 2. <i>Nemzetiség, etnicitás és állampolgárság Szovjet Közép-Ázsiában.</i> 3. <i>Állam- és nemzetépítés a függetlenedő köztársaságokban.</i>
8. Aktuális kérdések II. Politika és gazdaság a függetlenséget követően. Válságok és megoldások.	Problematizálás, szemléltetés, vita.	-Referátumtémák: 1. <i>A kirgiz forradalmak.</i> 2. <i>Az andizsáni mérszárlás.</i> 3. <i>Migráció.</i>
9. Aktuális kérdések III. Az iszlám Közép-Ázsiában. A legszekulárisabb muszlimok és az iszlamista terrorizmus fenyegetése. Politikai és radikális iszlám.	Problematizálás, szemléltetés, vita.	-Referátumtémák: 1. <i>Az iszlám Szovjet-Közép-Ázsiában.</i> 2. <i>Terrorizmus Közép-Ázsiában.</i> 3. <i>Terrorizmus Közép-Ázsiából?</i>
10. Aktuális kérdések IV. Vízkérdések – a 21. század háborúi? A konfliktus és együttműködés perspektívái.	Problematizálás, szemléltetés, vita.	-Referátumtémák: 1. <i>Vízgazgatás Szovjet-Közép-Ázsiában</i> 2. <i>Vízgazgatás a független köztársaságokban</i> 3. <i>A Rogun vízerőmű-rendszer és kérdései</i>
11. Nemzetközi kapcsolatok I. Az Amerikai Egyesült Államok és Oroszország	Problematizálás, szemléltetés, vita.	-Referátumtémák: 1. <i>Közép-Ázsia és az afganisztáni háború</i> 2. <i>Orosz integrációs törekvések Közép-Ázsiában</i>

		3. Verseny a közép-ázsiai energiahordozókért
12. Nemzetközi kapcsolatok II. Kína és az Európai Unió.	Problematizálás, szemléltetés, vita.	-Referátumtémák: 1. Kína befolyásának növekedése Közép-Ázsiában 2. Az új Selyemút – az Övezet és Út 3. Az EU új Közép-Ázsia-stratégiája
13. Nemzetközi kapcsolatok III. Törökország és Magyarország.	Problematizálás, szemléltetés, vita.	-Referátumtémák: 1. Vámbéry Ármin életműve. 2. Legendák és feltételezett közös gyökerek
14. A közép-ázsiai kultúra: Filmvetítés – Luna Papa.	Problematizálás, szemléltetés, vita.	-Referátumtémák: 1. A közép-ázsiai eredetmondák. 2. A közép-ázsiai irodalom. 3. A közép-ázsiai filmművészet.

Könyvészet:

A. Kötelező könyvészet:

1. Szálkai Kinga: „Közép-Ázsia.” In: Biztonságpolitikai Corvinák I., szerk.: Szálkai Kinga – Baranyi Tamás Péter – Szarka E. Luca. Budapest: Antall József Tudásközpont, 2019. 201–216.
2. Vásáry István: A régi Belső-Ázsia története. Budapest: Balassi Kiadó, 2003.
3. Dobrovits Mihály: Jurták és az EBESZ között: Iszlám és nemzetépítés a volt Szovjetunió szunnita iszlám többségű régióiban. Budapest: Balassi Kiadó, 2015.
4. Rogers Brubaker: „Nationhood and the National Question in the Soviet Union and Post-Soviet Eurasia: An Institutional Account.” *Theory and Society* 23., 1994. 47-72.
5. Sébastien Peyrouse, Jos Boonstra, Marlène Laruelle(2012): „Security and Development Approaches to Central Asia: The EU Compared to China and Russia.” EUCAM Working Paper, 11. szám.
6. Erlan Karine(2017): „Central Asia: Facing Radical Islam.” IFRI, Russie.Nei. Visions, 98. szám, 6–26.
7. Szálkai Kinga: „A szovjet etnográfia szerepe a közép-ázsiai nemzeti identitások megteremtésében.” In: Az érett kor ítélete. Szerk.: Dobrovits Mihály. IX. Nemzetközi Vámbéry Konferencia, Dunaszerdahely, 2012. 334-356.
8. Szálkai Kinga: „A vízmegosztás biztonságiasításának változásai Közép-Ázsiában (1960-2010). In: A biztonság szektorális értelmezése. Új kihívások a kutatás napirendjén. Szerk. Stepper Péter – Szálkai Kinga. Pécs, Publikon, 2015. 163-189.
9. Szálkai Kinga: „Az EU szerepvállalása Közép-Ázsiában.” *Nemzet és Biztonság*, 2014/5. 51–62.

B. Választható könyvészet:

1. A mongolok titkos története. Ford. Ligeti Lajos, Képes Géza. Budapest: Osiris, 2004.
2. Gyene Pál: Független államiság a posztsovjett Közép-Ázsiában. Budapest: Aposztróf, 2017.
3. Svat Soucek: A History of Inner Asia. Cambridge: Cambridge University Press, 2000.
4. Rafis Abazov: The Palgrave Concise Historical Atlas of Central Asia. New York: Palgrave Macmillan, 2008.
5. Asian Development Bank (ADB): Central Asia Atlas of Natural Resources. Manila: Asian Development Bank, 2010.
6. Katona Magda: „Szovjetesítés és a tradicionális agrárviszonyok Közép-Ázsiában.” *Agrártörténeti Szemle* XXXIX/3-4, 1997. 601–616.
7. Vaszari Tamás: „A „holland betegség”, azaz a monokulturális gazdaság kihívásai és megoldási lehetőségei Oroszországban és Azerbajdzsánban.” *Külügyi Szemle*, 15. évfolyam, 4. szám, 102–113.
8. Nagy László: „A Sanghaji Együttműködési Szervezet geopolitikai és geostratégiai jelentősége.” *Nemzet és Biztonság*, 6. évfolyam, 3–4. szám, 143–169.
9. Szálkai Kinga: „Vízügyi feszültségek Közép-Ázsiában: A Rogun vízerőmű-rendszer kérdése.” In: Megcsaltreményünk, szerk.: Keller László, XII. Nemzetközi Vámbéry Konferencia, Liliium Aurum, Dunajska Stredá/Dunaszerdahely, 2016. 309–339.
10. Szálkai Kinga: „Az Eurázsiai Unió jelenlegi helyzete és perspektívái.” *AJRC-Elemzések*, 2016E07, 3–20.
11. Az EUCAM (Europe-Central Asia Monitoring) oldalán megjelenő elemzések és tanulmányok.

9. Az episztémikus közösségek képviselői, a szakmai egyesületek és a szakterület reprezentatív munkáltatói elvárásainak összhangba hozása a tantárgy tartalmával.

A tantárgy eleget tesz a következő elvárásoknak:

- A Felsőoktatási Szakosodások Nemzeti Besorolása (<http://www.rncis.ro>)
- A Romániai Foglalkozási Besorolás (<http://www.mmuncii.ro/>)

10. Értékelés

Tevékenység típusa	10.1 Értékelési kritériumok	10.2 Értékelési módszerek	10.3 Aránya a végső jegyben
10.4 Előadás	Írásbeli vizsga formájában a hallgatóknak be kell számolniuk a kurzus alatt elsajátított tárgyi, fogalmi ismereteikről.	Írásbeli vizsga	50%
10.5 Szeminárium	A hallgatóknak aktívan kell résztvenni a szemináriumokon, 2 referátumot bemutatva, s minimum 75%-án résztvéve e tárgyból tartott szemináriumoknak. A referátumok egyenként min. 5- max. 8 oldalas, írott, könyvészet kötelező feltüntetésével elkészített beadandó dolgozat, mely a végső jegy 20%-t jelenti.	2 referátum bemutatása és megvédése.	40%
	Az alapfogalmak jó ismerete és használata. Ha a hiányzások elérik a szemináriumok 25%-t, vagy a referátumok nem érik el a követelmények minőségi szintjét, félévi dolgozat írásban való beadására köteles a hallgató – melyet legkésőbb az írásbeli vizsga előtti napig le kell adni a tanárnak.	Fogalmak helyes használata, formai követelmények teljesítése Házi feladat: Minden héten egy sajtócikk elolvasása. A félév végén a cikkek listájának leadása.	10%
10.6 A teljesítmény minimumkövetelményei			
<ul style="list-style-type: none"> • Szemináriumok minimum 75% aktív jelenlét. • Átmenő jegy (5) elérése minden felmérési kategóriánál. 			

Kitöltés dátuma

2020. 03. 28.

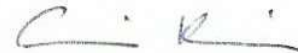
Előadás felelőse

Dr. Szálkai Kinga

Szeminárium felelőse

Dr. Szálkai Kinga

Az intézeti jóváhagyás dátuma

2020. 03. 31.

Intézetigazgató

Dr. Nagy Róbert Miklós

Wann